FILM

»Avangarda« u ćorsokaku

Dvodnevne zabilješke s amaterskog festivala eksperimentalnih filmova u Zagrebu

Od 19. do 22. decembra održan je u Zagrebu GEFF (Zanr-film festival), u stvari susret filmskih stvaralaca-eksperimentatora koji je priredio Foto-kino savez Jugoslavije u organizaciji Kino-kluba Zagreb. U okviru festivalske selekcije prikazano je preko trideset amaterskih i nekoliko profesionalnih filmova, u »salonu odbijenih« bilo je desetak amaterskih filmova. Dvadesetak profesionalnih kratkometražnih i nekoliko igranih filmova je prikazano u okviru informativne sekcije, a Jugoslavenska kinoteka je prikazala tri odabrana programa filmskih klasika od braće Limijer pa do Normana Mak Larena.

Ova manifestacija imala je za cilj da pokaže šta je kod nas urađeno na području amaterskog filmskog eksperimentiranja i da eventualno podstakne dalja istraživanja u toj oblasti. Najveći broj prikazanih filmova je došao iz Kino-kluba Zagreb i Kino-kluba Beograd, dok su kino-amateri iz Splita, Ljubljane i Valjeva poslali svega nekoliko filmova. Projekcijama je prisustvovalo svega nekoliko desetaka filmskih entuzijasta, uglavnom autora i učesnika u radu kino-klubova, nekoliko novinara i poneki zalutali gledalac (među koje ubrajam i sebe). U stvari, trebalo je imati veoma dobre živce da bi se izdržalo prikazivanje svih filmova, čime se ne mogu pohvaliti. Ali i dvodnevno gledanje je bilo dovoljno da pruži sliku teških dilema, velikih zabluda i lutanja našeg suvremenog kinoamaterizma.

Ovim festivalom je dominirala borba između dvaju tendencija koje zaokupljaju — kako izgleda — naše kino-amatere. S jedne strane su se našli propagatori »antifilma«, a s druge strane svi oni koji ne prihvaćaju »antifilm« i koji su čak sebe nazvali »anti-antifilmisti«. Zarište ideja o »antifilmu« je u Kino-klubu Zagreb, te se o tim tendencijama govri i kao o »zagrebačkoj školi« za razliku od klasičnije »beogradske škole«.

Šta je to »antifilm«? Njegovi propagatori se unaprijed ograđuju i od samog naziva, tvrdeći da se »antifilm« ne može čak ni definirati. Kako to izgleda na platnu? Kroz projektor se propušta nesnimljena traka (blank) po kojoj su izvučene rukom crtice i šare, ili koja je prošivena na šivaćem stroju, čas s koncem, čas bez njega. Na ekranu šetaju i skakuću šare, rupice, tačkice, mrljice I to je — prema autorima — najsuvremeniji filmski izraz umjetničkih težnji suvremenog čovjeka pritisnutog teretom života i civilizacije. U nešto lakšoj varijanti mi vidimo »antifilm« koji je snimljen bez intervencije autora. Kamera je bila vezana za leđa ili nogu i snimala je sama. Ono što je uhvatila — to je film.

Ova ekstremna teza bila je oštro napadnuta na savjetovanjima u okviru GEFF-a, iako njeni apostoli izgleda još uvijek žive u uvjerenju da »antifilm« postoji i da je to film.

A kako izgledaju filmovi umjerenih »anti-antifilmista«? To su mračni filmovi rađeni uglavnom po uzoru na velike majstore nekih preživjelih pravaca u historiji filma (ekspresionizam stari period Bunjuela i sl.). Dominiraju teme nekog izmišljenog životnog dna, smrti, seksualne gladi, besmislenih simbola praznine života — a sve je to u stvari jedna pogrešna izvanživotna ideja o tome što je to istina i što je to suvremeno. Nije to više čak ni naličje života — to je izmišljanje nepostojećeg života za ljubav kino-amaterizma.

I u čitavoj toj gomili filmova najnormalnije ipak djeluju čak i slabija ostvarenja naše profesionalne kinematografije.

GEFF je bio za mene veoma koristan — on je razbio mit o darovitosti našeg kinoamterizma, mit koji često srećemo na stranicama naše štampe. Sudeći po viđenim filmovima naš kinoamaterizam se vrti u začaranom krugu. Svoju najveću šansu — blizinu stvarnom životu i životnim problemima — amateri ne iskorišćuju. Samozadovoljno se zatvaraju u celuloidni zamak svojih izmišljenih svjetova, lome koplja oko toga da li treba dati prednost antifilmskim mrljama i švrljanjima po traci ili pak beživotnim simbolima mračnih strasti, opsesija i umiranja. A život teče kraj njih i oni se tek ponekad malo očešu o njega (film »Bazen« M. Bapca). Ovakav kinoamaterizam je osuđen na konstantno vegetiranje u mraku anonimnosti i nikada neće ispuniti ono što se od njega očekuje i radi čega on najzad i postoji.

Dejan KOSANOVIĆ

NOVI PLANOVI »LOVĆENA«

Poslije dužeg razdoblja zatišja u »Lovćen-filmu« se opet kuju zanimljivi i opsežni planovi. Naime, kako je već iz ovog poduzeća javljeno, zajedno sa studijem »Dovženko« iz Kijeva priprema se koprodukcioni igrani film pod radnim naslovom »Dan pobjede«. Za izradu scenarija koristit će se kazivanja aktivnih učesnika u borbi za oslobođenje Beograda i, posebno, već objavljeni materijali general-majora Miloša Vučkovića i Gojka Kraljevića